

TEISĖS KRYPTIES STUDENTŲ VIEŠŲJŲ KALBŲ KLAIDOS

Dr. Agnė Bielinskienė

*Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto
Humanitarinių mokslų katedra*

Santrauka. Pranešime aptariamos teisės krypties studentų, rašiusių viešąsias kalbas jų specialybės tematika, kalbos klaidos. Pranešimo tikslas – išsiaiškinti, kokias dažniausiai klaidas daro studentai išklausę dalį Specialybės kalbos paskaitų kurso. Analizuotos visų kalbos lygmenų klaidos: leksikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės ir korektūros klaidos, pateikiamos dažniausių klaidų taisyčių rekomendacijos. Be to, trumpai užsimenama apie Specialybės kalbos dėstymo problemas, studentų požiūrį į šio dalyko svarbą studijuojant ir kiti aktualūs klausimai.

Nustatyta, kad dažniausiai daroma leksikos, sintaksės ir korektūros klaidų, analizuojamos galimos tokių klaidų darymo priežastys. Daroma išvada, kad studentai daugiau dėmesio skiria viešosios kalbos turiniui tobulinti ir labai mažai dėmesio tekstui redaguoti, dailinti ir taisyti.

IVADAS

Viena iš universitetuose dėstomo Specialybės kalbos dalyko temų – viešasis kalbėjimas. Teisės krypties studentai Specialybės kalbos discipliną, į kurią įeina ši tema, klauso dažniausiai pirmaisiais antraisiais studijų metais. Viešasis kalbėjimas labai svarbi tema visiems baigusiems universitetą teisės krypties specialistams. Jų profesinė veikla neatsiejama nuo ginčų sprendimo, įtikinėjimo ir argumentavimo, tad retorinis kalbėjimo aspektas labai svarbus.

Ne kartą aptariant Specialybės kalbos dalyko dėstymo problemas aukštojoje mokykloje buvo išsakyta apgailėstvimų, kad studentai ne labai noriai studijuoja šį dalyką (Pečkuvienė 2008: 86; Papaurėlytė-Klovienė 2006; Bartkevičienė et al. 2008: 20). Studentai persisėmę globalizacijos, liberalizmo idėjų ir nebelabai suvokia kalbos norminimo prasmę. Jie linkę pritarti nuomonei, kad į kalbą nereikėtų kištis, kalba turėtų plėtotis natūraliai. Be to, tokiai nuomonei turi įtakos gana neigiamas visuomenės požiūris į šią sritį. Kita vertus, tarp studentų vyrauja visiškai priešinga nuomonė dėl viešojo kalbėjimo svarbos. Šios temos studentai mielai imasi, mato joje didelę prasmę ir labai pasigenda universitete. Kalbėjimui viešai ne tiek daug dėmesio skiriama vidurinėse mokyklose. Universitetuose taip pat nėra labai daug progų išreikšti savo nuomonę žodžiu – atsiskaitymai dažniausiai vyksta raštu, tad iš tiesų tobulinti praktinių įgūdžių kalbėti viešai savo specialybės tematika progų nėra daug. Viešasis kalbėjimas prieš auditoriją susijęs ir su psichologija. Tai viena iš didžiausių stresą keliančių situacijų, kai reikia išmokti nugalėti jaudulį ir baimę, todėl daugelis studentų paprašyti parengti viešąją kalbą ir ją pasakyti prieš auditoriją dažniausiai nustemba ir išsigąsta.

Per Specialybės kalbos paskaitas teisės krypties studentai rengia viešąsias kalbas savo specialybės tematika. Kai kurie turi galimybę savo kalbą pasakyti viešai, tačiau dažniausiai dėl laiko stokos viešoji kalba rengiama raštu. Vertinamas studentų gebėjimas perteikti mintis sakininiu stiliumi ir atsižvelgiama į per pirmąją kurso dalį susiformuotus kalbos kultūros įgūdžius.

Šio pranešimo **tikslas** – nustatyti ir išanalizuoti, kokias kalbos klaidas daro teisės krypties studentai rašydami viešąsias kalbas. Siekta išsiaiškinti, kokios žinių spragos lieka išklausius didžiąją Specialybės kalbos kurso dalį, kuri apima benduosius taisyklingos kalbos reikalavimus ir kt.

1. TYRIMO METODIKA

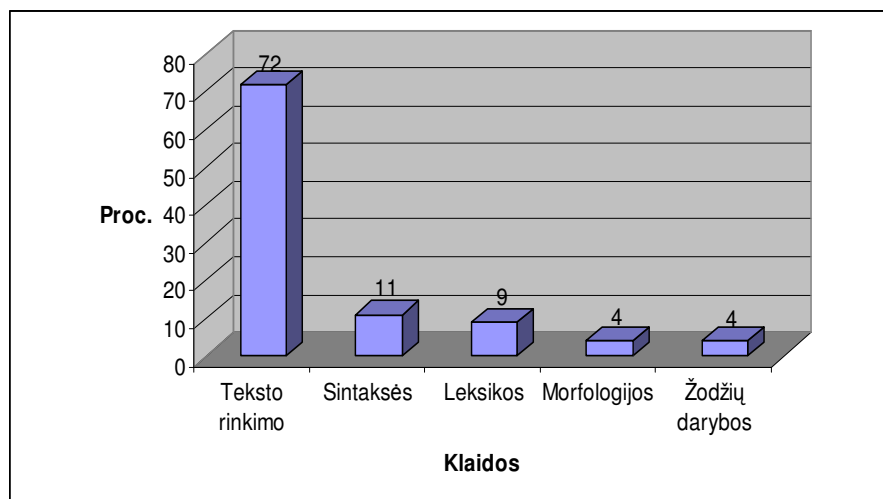
Teisės krypties studentai turėjo atlikti savarankišką užduotį – parašyti viešąją kalbą savo specialybės tematika. Temos nebuvo nurodytos. Buvo sudaryta galimybė rinktis ir laisvesnę socialinio pobūdžio temą. Tokia išlyga buvo padaryta todėl, kad studentai Specialybės kalbos discipliną klausė pirmajame studijų kurse ir jiems ne visada pakanka išmanymo analizuoti specifinio pobūdžio teisės temas, be to, jie dar nėra perpratę daugelio teisės terminų (ši disciplina rekomenduojama dėstyti paskutinių kursų studentams) (Akelaitis 2004: 5).

Viešajai kalbai rengti buvo apibrėžti reikalavimai tiek turinio dėstymo, tiek pateikimo formos atžvilgiu. Kalba turėjo būti apie 300 žodžių, parašyta sakytinės kalbos stiliumi ir atitikti juridinių kalbų komponavimo etaloną: įžanga; kalbamo dalyko pristatymas, pasakojimas, išaiškinimas; savos nuomonės pagrindimas arba argumentacija; priešingos nuomonės atmetimas arba priešininko argumentų sugriovimas; pabaiga (Koženiauskienė 2005). Viešoji kalba turėjo būti parašyta laikantis lietuvių kalbos kultūros, rašybos ir skyrybos, taip pat formaliųjų teksto rinkimo reikalavimų (Kazlauskienė et al. 2010: 261). Į šiuos dalykus ir buvo kreipiamas didžiausias dėmesys vertinant parašytą kalbą. Studentams buvo rekomenduota vadovautis viešųjų kalbų rengimo reikalavimais, kurie išdėstyti paskaitų metu ir papildomoje literatūroje (Koženiauskienė 2005; Bielinienė 2000; Kazlauskienė et al. 2010).

Šiam tyrimui buvo atsitiktinai atrinktos 50 studentų parašytos viešosios kalbos. Darbai vertinti kalbos taisyklingumo požiūriu: analizuotos studentų padarytos atskirų kalbos lygmenų: leksikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės ir korektūros arba formaliųjų teksto rinkimo reikalavimų nesilaikymo klaidos. Buvo bandoma išsiaiškinti, kokios spragos lieka išklausių didesniąją Specialybės kalbos kurso dalį, ar studentai geba pritaikyti įgytas žinias praktiškai. Vertinta, kokio kalbos lygmens klaidų daroma daugiausiai, kokio pobūdžio šios klaidos, kokios galimos klaidų darymo priežastys. Pateikti galimi taisyčių siūlymai.

2. TEISĖS KRYPTIES STUDENTŲ VIEŠŲJŲ KALBŲ KLAIDŲ VERTINIMAS

Atlikus ištaisytų kalbos klaidų analizę, nustatyta, kad daugiausiai buvo teksto rinkimo, sintaksės ir leksikos klaidų (žr. pav.).

Pav. Teisės krypties studentų viešųjų kalbų klaidos (proc.)

Toliau rastos kalbos klaidos ir netikslumai analizuojami pagal jų svarbą pirmiausia aptariant leksikos, žodžių darybos, morfologijos, sintaksės klaidas ir galiausiai – korektūros arba teksto rinkimo.

2.1. Leksikos klaidos. Nepaisant to, kad studentai jau būna išklauseę leksikai ir terminijai skirtą kurso dalį, tačiau vis tiek daro nemažai klaidų. Leksika gana greitai kintanti kalbos sritis, daugybė naujų žodžių plūsta iš anglų kalbos, tačiau klaidos, rodos, nekinta jau keletą dešimtmečių. Vis dar vartojami neteiktini vertiniai iš rusų kalbos: *Tai tik dar labiau paskatins vairuotojus papirkinėti pareigūnus ir to pasekoje (= tokiu būdu; dėl to suklestės korupcija) pakels korupcijos lygį. Tai gali užtikrinti jos materialinį gerbūvį (= gerovę).* Vertinys iš rusų kalbos *įtakoti* netgi nesuvokiamas kaip klaida. Matyt, dėl kalbos ekonomijos principo, noro pasakyti kuo trumpiau, jo nesistengiama keisti žodžių junginiais *daryti įtaką, turėti įtakos: Mes nesame pajėgūs kažką pakeisti ar kitaip įtakoti sistemą (= daryti įtaką sistemai; paveikti sistemą).*

Vadinamieji reikšmės vertiniai – semantizmai – vartojami ne sava, skolinta reikšme, taip pat dažnoki studentų rengtose viešosiose kalbose: *Žmogaus saugumas ir teisės nėra pilnai (= visiškai) užtikrinamos. Nelegaliai siunčiasi įvairias bylas grubiai (= šurkščiai) pažeisdami autoriaus teises. Korupcijos atvejų sutinkame (= pasitaiko) ne tik valdžioje. Kyla klausimas kiekvienam, o šiuo metu ypatingai (= ypač) valstybei. Nesunku apskaičiuoti, kokį pelną neša (=duoda) bankrotai.*

Dažnai administracinio ar publicistinio stiliaus tekstuose painiojamos žodžių *tolimesnis* ir *tolesnis* reikšmės. *Tolimesnis* reiškia erdvės atstumą, o *tolesnis* – laiko nuoseklumą (eDLKŽ). Minėtuose tekstuose, taip pat ir analizuotose viešosiose kalbose, dažniausiai ir turimas omenyje laiko nuoseklumas, pvz.: *Prieš darydami tolimesnes (= tolesnes) išvadas, pagalyvokite, kas svarbiau, ar statistika, ar žmonių gyvybės?*

Žodis *vystytis* labai dažnai netaisyklingai pavartojamas reikšme „plėtotis“. Kalbos vartotojai šio žodžio nelaiko didele klaida, nes yra ir kitų žodžių, sudarytų jo pagrindu, pvz., *besivystančios valstybės*. Vis dėlto kalbos patarimuose siūloma geriau vartoti kitus šio žodžio atitikmenis, pvz.: *Negalima suteikti galimybės vystytis (= plėtotis; plisti) rasizmui ir ksenofobijai. Nevartotina ir dalelytė taipogi: Gavo galimybę sudalyvauti loterijoje, kurioje taipogi (= taip pat) dalyvaus tūkstančiai kitų skaitytojų.*

Tarptautiniai žodžiai yra specialybės kalbos terminijos pagrindas ir be jų ši bendrinės kalbos atmaina būtų gana skurdi. Tačiau kai kurie tarptautiniai žodžiai gali būti keičiami lietuviškais atitikmenimis (nors ne klaida ir tarptautinis žodis). Tokių atvejų pasitaikė analizuojamose kalbose, pvz.: *Faktoriai (veiksniai), turintys įtakos nusikalstamumo augimui. Dovanėlė bosui (viršininkui; vadovui) irgi korupcija.* Kadangi *bosas* gali turėti tam tikrą konotaciją, tad kai kuriais atvejais šio žodžio vartoseną yra pateisinama. Ne visai tinkamai pavartotas žodis *optimalus* sakinyje: *Reikia siekti optimalios teisybės visuomenėje.* Galimi šio žodžio lietuviški atitikmenys yra *tinkamiausias, geriausias* (KP L1 2005), o čia, matyt, turėta omenyje *visiška, tikra, gryna* teisybė.

Nepaisant to, kad studentų kalbose žodžiai gali būti verstiniai ar pavartoti ne ta reikšme, jie neretai būna netaisyklingos sandaros. Toliau aptariama, kokios pasitaiko kalbos klaidos vartojant žodžių darybos priemones: priešdėlius ir priesagas.

2.2. Žodžių darybos klaidos. Viešosiose kalbose žodžių darybos arba žodžių sandaros klaidų daug nepasitaikė. Dažniausiai klystama vartojant priešdėlius ir priesagas. Rasta atvejų, kai vartojami pertekliniai priešdėliai, nesuteikiantys jokios papildomos reikšmės žodžiui. Jų geriau visai atsisakyti: *Pabaigdama (= baigdama) norėčiau užakcentuoti (=*

akcentuoti; pabrėžti), kad smurtavimas šeimoje tampa vis aktualesne problema. Ne ta reikšme pavartotas priešdėlis pa-, kuris vartojamas netikslaus, apytikrio apskaičiavimo reikšme (KKP 2000): Nesunku paskaičiuoti (= apskaičiuoti), kokį pelną duoda bankrotai.

Studentai ne visada gerai suvokia darybines priesagų reikšmes, todėl jas pavartoja ne visai tinkama reikšme. Priesaga *-iškas* žymi daikto ypatybę, tačiau ji ne labai tinka, kai norima pabrėžti tą ypatybę turintį dalyką, kaip šiame sakinyje: *Norint išlaikyti demokratiškus (= demokratijos) principus <...>, reikia <...>* Taip pat ne vidinę ypatybę, o tik sąsają su ja žymi žodžių junginys *intelektinė nuosavybė* sakinyje: *Įsteigtos įvairios organizacijos, saugančios intelektualinę (= intelektinę) nuosavybę*, todėl netaisyklingai pavartota priesaga daro teiginį nelogišką.

Morfologijos klaidų nėra gausu kaip ir žodžių darybos. Plačiau analizuojamos dažniausios morfologijos klaidos.

2.3. Morfologijos klaidos. Morfologijos klaidos palyginti retos studentų viešosiose kalbose. Dažniausiai klystama vartojant įvardžiuotines žodžių formas. Kai žodis įgyja termininę reikšmę, būtina vartoti įvardžiuotinę formą: *Anot jo, vienas iš vaikinių priėjęs arčiau išsitraukė sidabrinės spalvos dujinį pistoletą, įrėmė jam į koją ir pasakė, kad šaus, jei jis neatiduosiąs mobilaus (= mobiliojo) ryšio telefono. Krizės metu mažėja bendras (= bendrasis) vidaus produktas. Vyrauja dvi žmogaus teisių doktrinos. Prigimtinė ir pozityvi (= pozityvioji).*

Studentai ne visada skiria, kuriems kalbos funkciniam stiliams tinkamesnės tam tikros žodžių formos. Kadangi viešoji kalba yra oficialiojo stiliaus bendrinės kalbos variantas, tai šnekamajam buitiniam stiliui tinkamos formos neturėtų būti vartojamos. Viešųjų kalbų žanrai labiau tinka ilgosios žodžių formos netrumpinant galūnių: *Loterijos organizatoriai aiškiai nenurodė žaidimo taisyklių savo klientam (- klientams).*

Pagal rusų kalbos pavyzdį vartojama konstrukcija su dėmeniu *save* ne visais atvejais tinkama į *save* nukreiptam veiksmui reikšti. Lietuvių kalboje tam yra sangražos dalelytė *-si-*: *Kai pakeisime patys save (= pasikeisime patys), pasikeis ir aplinka.*

2.4. Sintaksės klaidos. Sintaksės klaidos keičia sakinio struktūrą, daro ją nebūdingą lietuvių kalbai. Viešosiose kalbose rasta nemažai tokių klaidų (žr. pav.). Būdingiausios vietininko ir žodžių ar sakinio dėmenų jungimo klaidos. Jos toliau plačiau ir aptariamos.

Vietininkas nevartojamas veiksmo reiškimosi sričiai reikšti, jį geriau keisti kilmininko ar naudininko linksniu: *Krizę sukėlė keletas priežasčių: ilgalaikiai pokyčiai naftos rinkos kainodaroje (= ilgalaikiai naftos rinkos kainodaros pokyčiai). Žinoma, ekonominio sunkmečio sąlygose (= sąlygomis) bankrotai yra aktuali problema.*

Kai kuriais atvejais vietininką galima keisti padalyviu: *Galėtų tapti labai veiksmingu pavyzdžiu kovoje (= kovojant) su neteisybe.*

Vietininko linksnis taip pat netinka veiksmo aplinkai reikšti, geriau jį keisti prielinksnine konstrukcija su prielinksniu *tarpe*: *Gabūt todėl teisėjų tarpe (= tarp teisėjų) korupcija klesti.*

Studentų kurtose viešosiose kalbose pasitaiko sustabarėjusių verstinių vietininkų laikui reikšti. Tokiais atvejais juos reikėtų keisti kita prielinksnine konstrukcija su prielinksniu *per* ar įterpti papildomų žodžių: *Toliau šios istorijos eigoje (= per šią istoriją; tęsiantis šiai istorijai; šios istorijos metu) galėsime išskirti keletą bylos vilkinimo atvejų.*

Linksnių klaidos viešosiose kalbose gana įvairios. Viena vertus, nepaisoma dvejetainių linksnių vartosenos, kai reiškiamas būvis: *Kalėjime jis nebesijaučia vienišu (= vienišas). Ragina nelikti abejingais (= abejingiems) ir pranešti apie žinomus korupcijos atvejus.* Kita vertus, pavartoti veiksmožodžiai reikalauja visai kito linksnio: *Pačiam atstovauti kitą šalį*

(= *kitai šaliai*). Taip pat būtų daug stilingiau, jei naudininkas, reiškiantis veiksmo pabaigą, būtų pakeistas į vietininką ar pusdalyvį sakinyje: *Pabaigai* (– *pabaigoje*; *baigdamas(a)*) *norėčiau pabrėžti*. Šį žodį studentai gana dažnai vartojo pradėdami apibendrinamąją pastraipą kalbos pabaigoje, todėl daugelis neišvengė šio rekomendacinio pobūdžio netikslumo. Įnagininkas netinka, kai pasakomas veiksmo atlikimo būdas su žodžių junginiu *mielu noru*. Iš tiesų šis žodžių junginys reikalauja prielinksnio *su*: *Jis mielu noru* (– *su mielu noru*; *mielai*) *gražins leidyklai*.

Nereta sintaksės klaida – padalyvio vartojimas. Padalyvis nevertinamas to paties veikėjo šalutiniam veiksmui reikšti, tam geriau tinka pusdalyvis: *Ją dažniausiai girdime, kalbant* (= *kalbėdami*) *apie tautos išrinktuosius – seimūnus*. *Remiantis* (= *remdamasis*) *šiomis įsigaliojusiomis teisėmis, autorius ar kitas autorių teisių subjektas gali pranešti visuomenei apie savo teises*.

Kitos sintaksės klaidos pavienės, tačiau gana svarbios, nes yra įtrauktos į Valstybinės lietuvių kalbos komisijos sudarytą Didžiųjų kalbos klaidų sąrašą (patvirtintas 1997 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 68; Žin., 1998, Nr. 18-445).

Pirmiausia netinkamai jungiami sakinių dėmenys. Jungtukas *kad* nevertinamas su bendratimi. Geriau ir tiksliau tam vartoti tariamosios nuosakos veiksmožodžius: *Kodėl ją reikia kontroliuoti? Todėl, kad pasiekti tikslą* (= *kad būtų pasiektas tikslas*)? Jungiant sakinius ar sakinių dėmenis gali būti netinkamai pasirinkami jungtukai. Dėl jungtuko *bei* jau nemažai diskutuota (Miliūnaitė 2007a; 2007b; Bielinskienė 2004 ir kt). Šis jungtukas jungia tik artimos reikšmės vienašakius sakinių dalis, todėl toliau pateikiamuose pavyzdžiuose jungtuko *bei* vartoseną nėra pateisinama: *Tokią padėtį Lietuvoje sąlygoja teismų korumpuotumas bei* (= *ir*) *neretai priimami neobjektyvūs sprendimai*. *Bei* (= *ir*) *kas nulėmė ir daugiausiai įtakos turėjo tokiam karjeros pasirinkimui?*

Vieną kartą netinkamai pavartotas polinksnis *dėka*, kuris turėtų būti taikomas tik asmeniui: *Teismas – tai paskutinė instancija, kartu ir žmogaus viltis, kurios dėka* (= *dėl kurios*) *įvykdomas teisingumas*. Taip pat rasta verstinė konstrukcija turėtų būti keičiama vienu žodžiu su įvardžiutuota forma: *Norėčiau pakalbėti tema, kuri yra aktuali kiekvienam iš mūsų eilinių piliečių, kenčiančių nuo taip vadinamos* (= *vadinamosios*) *krizės*.

2.5. Teksto rinkimo arba formaliųjų kompiuteriu renkamo teksto reikalavimų nesilaikymas. Tai vadinamosios korektūros klaidos, kurių atsiranda neatidžiai renkant tekstą kompiuteriu arba apskritai nepaisant teksto rinkimo reikalavimų. Šių klaidų studentai darė daugiausiai. Dažniausiai nežinoma, kur reikalingas, o kur nereikalingas tarpelis prieš simbolį, praleidžiamos ar per daug prirašoma nereikalingų raidžių. Neskiriami trumpieji ir ilgieji brūkšniai ir jų vartojimo atvejai, pavartotos nelietuviškos kabutės. Teksto pastraipos turėtų būti išlygiuotos pagal abu teksto kraštus, pirmoji pastraipos eilutė atitrukta, tačiau ne visi studentai paisė šių reikalavimų. Teksto rinkimo patarimų gausu rašybos ir skyrybos taisyklėse, kompiuterijos leidiniuose, studentams skirtuose metodiniuose nurodymuose (LKŽ 2007; Grigas 2004), tačiau matyti, kad šioms dalykams neskiriamas reikiamas dėmesys. Jos studentų laikomos ne tokiomis svarbiomis palyginti su viešosios kalbos turinio dalykais, kuriuos studentas stengiasi perteikti. Galima teigti, kad šios klaidos kartu yra ir žmogaus raštingumo įrodymas, kuris vertinamas tiek Europos Sąjungos institucijose, besirūpinančiose darbuotojų gebėjimau rengti dokumentus (EK), tiek Lietuvoje.

IŠVADOS

1. Išanalizavus teisės krypties studentų viešąsias kalbas galima daryti išvadą, kad studentai daugiausia dėmesio skiria rengiamos kalbos turinio dalykams, stengiasi laikytis

viešųjų kalbų rengimo reikalavimų, naudoja įvairias argumentavimo formuluotes, tačiau neskiria pakankamai dėmesio kalbos kultūros dalykams. Darbuose be analizuotų kalbos klaidų pasitaiko ir rašybos bei skyrybos klaidų, kurioms išvengti įgūdžiai formuojami vidurinėse mokyklose.

2. Iš rastų kalbos klaidų dažniausios korektūros klaidos arba formaliųjų kompiuteriu renkamo teksto reikalavimų nesilaikymas, sintaksės ir leksikos klaidos. Sintaksės klaidos yra sunkiau išvengiamos, nes jos susijusios su sakinio gramatine struktūra ir kartais reikalauja specialesnių kalbos žinių. Tačiau leksikos klaidų įmanoma išvengti naudojantis lietuvių kalbos žodynais, terminų žodynais ar terminų bankais, įvairiais žinynais ir pan. Korektūros klaidos taip pat išvengiamos perpratus kompiuteriu renkamo teksto reikalavimus ir skiriant pakankamai laiko tekstui redaguoti ir tikrinti, taip pat naudojantis kompiuteriuose įdiegtų gramatikos bei rašybos tikrintuvų programomis, tokiomis kaip „Juodos avys“, „Tildės biuras“ ar pan.

3. Iš leksikos klaidų studentų viešosiose kalbose dažniausiai paplitę vertiniai iš rusų kalbos ir semantizmai. Ne visada stengiamasi lietuvininti leksiką, vartojama per daug tarptautinių žodžių, kuriuos būtų galima keisti lietuviškais.

4. Sintaksės lygmens klaidos susijusios su netinkama linksnių vartoseną. Per daug vartojama vietininko, netaisyklingai vartojami dvejetainiai linksniai. Netinkamai jungiami sakinių dėmenys, pasitaiko sustabarėjusių verstinių konstrukcijų.

5. Dažniausi teksto rinkimo trūkumai: neatidžiai renkami žodžiai, nepaliekami tarpai prieš kai kuriuos simbolius, netinkamas ilgųjų ir trumpųjų brūkšnių vartojimas.

Galima daryti išvadą, kad studentai daugiau dėmesio skiria viešosios kalbos turiniui tobulinti, nepakankamai įsigilina į taisyklingos kalbos reikalavimus ir per mažai dėmesio skiria tekstui redaguoti, dailinti ir taisyti. Studentus reikėtų skatinti daugiau kreipti dėmesį į savo rašto darbų kalbą, bendrąjį raštingumą, taisyklingą kalbėjimą, nes šios ypatybės yra neatsiejamos nuo išsilavinusio žmogaus ir darbuotojo vertybių.

LITERATŪRA

1. Akelaitis G. 2004: Specialybės kalbos turinio ir dėstymo problemos. Specialybės kalba: sistema ir vartoseną. Vilnius: LTU, 2004.
2. Bartkevičienė R., Petniūnienė N. 2008: Specialybės kalbos vartojimo erdvė ir ribos. Specialybės kalba: terminija ir vartoseną. Vilnius: MRU, 2008.
3. Bielinienė J. 2000: Iškalbos menas. Vilnius: VDA leidykla.
4. Bielinienė A. 2004: Iš jungtuko bei vartosenos dabartinėje lietuvių kalboje. Kalbos kultūra, 77, Vilnius. P. 119–123.
5. Didžiųjų kalbos klaidų sąrašas. Prieiga per internetą: <http://www.vlkk.lt/lit/klaidos>.
6. eDLKŽ: Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Prieiga per internetą: <http://www.lki.lt/dlkz/>.
7. EK: Europos Komisija. Rašykime aiškiai ir glaustai. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/dgs/translation/publications/brochures/clear_writing/how_to_write_clearly_lt.pdf (žiūrėta 2010-11-27).
8. Grigas G. 2004: Brūkšniai ir kabutės. Prieiga per internetą: <http://aldona.mii.lt/pms/kalba/br-kab.html> (žiūrėta 2010-11-27).
9. Kazlauskienė A., Rimkutė E., Bielinienė A. 2010: Bendroji ir specialybės kalbos kultūra. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
10. KKP 2000: Kanceliarinės kalbos patarimai. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
11. Koženiauskienė R. 2005: Juridinė retorika. Vilnius: Vilniaus universitetas.
12. KP L1: Kalbos patarimai 4. Leksika: skolinių vartojimas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.

-
13. LKŽ 2007: Lietuvių kalbos žinynas. Kaunas: Šviesa.
 14. Miliūnaitė R. 2007a: Jungtuko bei normos – užtemimui prasidedant. Prieiga per internetą: <http://www.kalbosnamai.lt/images/dokumentai/jungtuko%20bei%20normos.pdf> (žiūrėta 2010-11-27)
 15. Miliūnaitė R. 2007b: Jungtuko bei vartosena – užtemimas tęsiasi. Prieiga per internetą: <http://www.kalbosnamai.lt/images/dokumentai/jungtuko%20bei%20vartosena.pdf>. (žiūrėta 2010-11-27)
 16. Papaurėlytė-Klovienė S. 2006: Studentų kalbos kultūros ugdymas. Bendrinės kalbos norminimas ir vartojimas. Gimtoji kalba, 12 (priedas). P. 94–98.
 17. Pečkuvienė L. 2008: Ar lengva mokytis ir mokytis specialybės kalbos. Specialybės kalba: terminija ir vartosena. Vilnius: MRU, 2008.

MISTAKES IN THE PUBLIC SPEECHES OF STUDENTS OF LAW

Dr. Agnė Bielinskiė

Mykolas Romeris University

Summary. The paper analyses the mistakes of language standards in public speeches, written by students of law direction. The aim of the study is to find out what mistakes students do after they have completed a half of the professional language course. All levels of language are analysed: lexis, word-formation, morphology, syntax and proof-correction skills. Afterwards, recommendations for corrections of the most common mistakes are given. The paper also discusses the problems of teaching a professional language course, students' attitudes towards the importance of the course in their studies and other relevant issues.

The research indicated that the most frequent mistakes were from lexis, syntax and proof-correction. The author analyses the possible reasons of the appearance of these mistakes in the speeches under consideration, and draws a conclusion that that students pay more attention to the public speech content and very little attention to text editing.